

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено
Завідувач кафедри

(підпис) _____
(ініціали, прізвище)
“ ” _____ 2015 р.

Дипломна робота
освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»

на тему: «Евфемізми в англomовних газетних та журнальних статтях і специфіка їх перекладу»

Виконала: студентка 5 курсу, групи ЛА-41с
Карабка Катерина Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Керівник д.філ.наук, проф. Іщенко Н.Г.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент к.філ.наук, доц. Дзикович О.В.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань
Студент _____
(підпис)

Київ - 2015 рік

ВСТУП

В останні десятиліття процес утворення евфемізмів протікає з особливою інтенсивністю. Це пояснюється тим, що в сучасному світі одним з найбільш важливих факторів, що сприяють утворенню евфемізмів, і їх закріпленню в мові, є їх здатність бути потужним засобом формування нових суспільних установок і евфемізми отримують виключно широке поширення в суспільно значущих сферах мовної діяльності. У більшості випадків евфемізми є не просто стилістичним синонімом деякої мовної одиниці, вони пропонують нове трактування певного явища, новий ракурс його розгляду, містять нову морально-етичну оцінку явища.

Виходячи з цього, поява великої кількості евфемізмів свідчить про зміну суспільних орієнтирів в сферах людського життя, і є результатом появи і закріплення в суспільній свідомості нових соціально-політичних доктрин. При цьому евфемізми, з одного боку, відображають зрушення суспільної свідомості, які вже відбулися, а, з іншого боку, самі сприяють поширенню й закріпленню в суспільстві нових ідей.

Актуальність теми дослідження полягає у впливі засобів масової інформації на формування, зміну і розвиток суспільної свідомості і тому є очевидним фактом, що визнається як вітчизняними, так і зарубіжними дослідниками те, що вивчення лінгвістичних питань (вживання та переклад евфемізмів, що знаходять своє місце в англійській пресі), викликає значний інтерес.

Об'єктом дослідження нашого дослідження виступають тексти англомовних періодичних видань, статті популярних газет Великобританії, а також праці вітчизняних і зарубіжних вчених-лінгвістів, які присвятили свої праці вивченню особливостей вживання евфемізмів в англійській пресі та їх перекладу.

Предметом дослідження є евфемізми в англомовних газетних та журнальних статтях.

Метою виконання даної роботи є аналіз структурно-граматичних особливостей евфемізмів англійської мови, що застосовуються в газетно-публіцистичному стилі, аналіз способів створення семантичної заміни. Реалізація цієї мети полягає у виконанні наступних **завдань**:

- 1) Розглянути поняття функціонального стилю;
- 2) Детально описати стиль сучасної англійської газети і набір мовних засобів, характерних для нього;
- 3) Визначити поняття «евфемізму»;
- 4) Дослідити основні способи утворення евфемістичних найменувань;
- 5) Розглянути існуючі класифікації евфемізмів;
- 6) Проаналізувати особливості вживання евфемізмів в газетно-публіцистичному стилі;
- 7) Розглянути основні способи перекладу евфемістичних одиниць.

Матеріалом дослідження виступили підручники та посібники вітчизняних і зарубіжних лінгвістів, наукові статті, а також статті із перших англomовних газет, а саме: The Times, The The Economist, The Guardian, The Financial Times. Додатково використовувались різноманітні автореферати по цій темі та словники евфемізмів.

Наукова новизна роботи: матеріали вперше стали об'єктом комплексного дослідження особливості взаємодії евфемізмів із явищем “політичної коректності”; запропоновано основні класифікації евфемізмів; розроблено класифікацію способів творення евфемічної лексики, зафіксовано недосліджувані раніше особливості словотворення евфемізмів; проаналізовано велику кількість евфемізмів газетних та журнальних статей.

Теоретичне значення роботи визначається комплексною характеристикою газетного стилю, включаючи його жанрову палітру і опис жанрів. Результати роботи можуть бути теоретичним внеском у сучасну лінгвістику, зокрема у теорію функціональних стилів, лінгвістики тексту, теорію жанрів та порівняльно-стилістичну стилістику.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання її результатів та матеріалу в науково-дослідній сфері; у сфері прикладної лінгвістики – у випадку труднощів, пов'язаних з інтерпретацією одиниць, які використовуються для завуальовування певного терміну; у навчальному процесі на філологічних факультетах університетів – у викладанні курсів лексикології, перекладу, стилістики. Результати дослідження сприяють полегшенню декодування евфемізмів

в англійському розмовному, медіа- та художньому дискурсах. Матеріали дослідження можуть бути використані в різноманітних спецкурсах з лінгвістики тексту, а також при написанні курсових та дипломних робіт.

Апробація результатів дослідження. Матеріали та основні положення дипломної роботи було представлено в тезах на VIII Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» в м. Київ (14 травня 2015 року).

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, резюме, загальних висновків, списку літератури, а також додатків. Обсяг дипломної роботи – 136 сторінок.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження та її актуальність, визначено мету й завдання дослідження, встановлено об'єкт і предмет дослідження, наведено відомості про апробацію основних положень дипломної роботи. Визначено новизну, теоретичне та практичне значення роботи.

У **Розділі 1** розглядається поняття функціонального стилю, а також визначено основні мовні та позамовні характеристики газетного стилю.

У **Розділі 2** детально розглянуто поняття евфемізму, досліджено основні способи утворення евфемістичних найменувань, а також зазначені основні класифікації евфемізмів: за тематикою, сферою вживання, функціями.

У **Розділі 3** детально розглянуто поняття трансформацій, що використовуються при перекладі евфемізмів. Міститься детальний аналіз способів перекладу евфемізмів газетно - публіцистичного стилю на основі англомовних газет та журналів.

У **висновку** резюмуються основні висновки, що випливають з матеріалу, який викладено в кожному з розділів.

Додатки містять 750 евфемістичних найменувань, які були знайдені у англомовних газетних та журнальних статтях, діаграми з відсотковим співвідношенням мовних засобів, перекладацьких трансформацій та способів творення газетних евфемізмів

SUMMARY

This paper is devoted to the topic « Euphemisms in English newspaper and magazine articles and peculiarities of their translation ». The notion of a euphemism is related to many considerable difficulties, so it is essential for a translator to know various types of euphemisms, peculiarities of their usage and translation.

The theoretical background of the project includes fundamental works by prominent Russian and foreign scholars such as I.V. Arnold, L.P. Krysin, V.P. Kunin, E. A. Uvarova, V.N. Komissarov, G. Lakoff, J. Lawrence, L. Smitt.

The first part of the research deals with theoretical aspects of functional style and with the description of the style itself. In this part was also represented a newspaper style, its functions, linguistic and extralinguistic features. Among linguistic features are syntactic, morphological, lexical and grammatical. Among extralinguistic - expressiveness, advertising, documentalizm, simplicity, accessibility, officialism. The principles of functional style classification also engaged in this part.

The second chapter deals with the theoretical aspects of euphemization. We outline the examples of euphemisms interpretation by different scholars. The history of euphemisms appearing and first researches are also stated in this chapter. We also outline the main spheres, in which euphemisms are used and the main classifications of euphemism according to functions, themes and means of formation.

Practical application of the principles postulated in the first two parts of our research is presented in the third one which contains the peculiarities of euphemism usage and translation in newspaper and journal articles. Moreover, euphemisms are translated with the help of transliteration, transcription, modulation, loan translation, generalization and also with the help of describing and antonymic translation.

The material which is provided in this work gives an opportunity to gain the basic knowledge about researches in the domain of euphemization, different definitions of the euphemisms, their classifications and ways of translation.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТИЛЬ ТА ЙОГО ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ	7
1.1. Поняття функціонального стилю.	7
1.2. Принципи класифікації функціональних стилів.	10
1.3. Газетний стиль - один із типів функціональних стилів.	12
1.3.1. Позамовні риси газетного стилю.	15
1.3.2. Мовні риси газетного стилю.	17
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I	29
РОЗДІЛ II ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕВФЕМІЗМІВ	30
2.1. Поняття «евфемізму».	30
2.2. Історія виникнення евфемізмів.	32
2.3. Функції евфемізмів.	34
2.4. Характерні особливості евфемізмів.	35
2.5. Способи утворення евфемістичних найменувань	37
2.6. Класифікація евфемізмів.	40
2.6.1. За тематикою та сферою вживання	40
2.6.2. За способом утворення	45
2.6.3. Функціональні типи евфемізмів	46
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II	48
РОЗДІЛ III ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ ЕВФЕМІЗМІВ В ГАЗЕТНИХ ТА ЖУРНАЛЬНИХ СТАТТЯХ	49
3.1. Основні перекладацькі трансформації, що застосовуються при перекладі газетних евфемізмів.	49
3.2. Аналіз евфемізмів, які вживаються в газетних та журнальних статтях.	56
3.2.1. Аналіз застосування прийому транскрибування	56
3.2.2. Аналіз застосування прийому калькування	57
3.2.3. Аналіз застосування прийому генералізації	58
3.2.4. Аналіз застосування прийому модуляції	58
3.2.5. Аналіз застосування антонімічного перекладу	59
3.2.6. Аналіз застосування описового перекладу	60
3.2.7. Мовні засоби, що використовуються для репрезентації газетних евфемізмів	62
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III	65
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	66
SUMMARY	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
Додаток А Перекладацькі трансформації, що були використані при перекладі евфемізмів газетних та журнальних статей	78
Додаток Б Мовні засоби вираження евфемізмів в газетних та журнальних статтях	120
Додаток В Способи творення евфемізмів в газетних та журнальних статтях	126
Додаток Г Відсоткове співвідношення використання трансформацій при перекладі евфемізмів газетних та журнальних статей	135
Додаток Д Кількісне співвідношення вживання мовних засобів при перекладі евфемізмів газетних та журнальних статей	136
Додаток Е Відсоткове співвідношення способів творення евфемізмів газетних та журнальних статей	136